

FORUM

ATLASSEN OF ANDERE ACCENTEN? DE VZZ 50 JAAR

Op dit moment worden er plannen gemaakt voor de viering van het 50-jarig bestaan van de VZZ, in 2002. Binnenskamers wordt nu al gedacht en soms zelfs al hard gewerkt aan jubileumpublicaties, zoals een speciale uitgave van LUTRA, gewijd aan vijftig jaar VZZ.

Nu is ook de wens geuit om in dit kader de zoogdierenatlas en de vleermuizenatlas te 'vernieuwen'. Het maken van verspreidingsatlassen is natuurlijk een goede zaak, maar ik zet daar op dit moment toch vraagtekens bij: is dat een prioriteit van de 50-jarige VZZ? Het maken van een verspreidingsatlas kost namelijk, zeker wanneer dit voor een groot deel door vrijwilligers wordt gedaan, veel tijd en energie. Tijd en energie die niet meer gebruikt kunnen worden voor andere activiteiten. En hoewel er soms (snelle) veranderingen in het voorkomen van soorten kunnen optreden, is daar momenteel nauwelijks sprake van en is de verspreiding van de zoogdieren over het algemeen (zeer) goed bekend.

Ik ben daarom voorstander van het monitoren van die soorten waarbij vragen of onduidelijkheden bestaan over aantallen, aantalsveranderingen of verschuivingen in het verspreidingsgebied. Gerichte zoogdiermonitoring dus! Laat de VZZ de resultaten daarvan echter ook zelf gebruiken, bijvoorbeeld om meer aandacht voor bepaalde inheemse zoogdiersoorten te vragen; de VZZ dus niet alleen als uitvoerder van inventarisatieprojecten en daarmee gegevensleverancier van de overheid, die vervolgens zijn eigen doelen kiest.

Mijn aarzelingen bij het opnieuw starten van dergelijke mega-projecten die inventarisaties steeds weer blijken te zijn, worden mede ingegeven doordat ik vind dat de 50-jarige VZZ een koersverlegging zou moeten realiseren. Het inventariseren en onderzoeken

moet blijven, maar het actievoeren moet een sterker accent krijgen. Met 'actievoeren' bedoel ik in dit geval het beïnvloeden van de besluitvorming rond natuur en natuurbeheer door actief handelen, gericht op het creëren van condities voor de inheemse zoogdierfauna.

Nederland gaat nu en in de komende decennia voor de derde keer 'op de schop' (van 1000-1900 ontgonnen en in de 20e eeuw herontgonnen). Er worden daarbij grote veranderingen gerealiseerd, die voor de inheemse flora en fauna niet per definitie altijd negatief zijn. (Overigens, het in kaart brengen van deze veranderingen lijkt me een interessante klus.) Er wordt wel gesproken van het 'gevecht om de ruimte' dat zich op dit moment afspeelt, een gevecht dat tegelijk ook een belangenstrijd om de kwaliteit van die ruimte is. Deze kwaliteit moet niet alleen voor de mens maar ook voor plant en dier optimaal en liefst maximaal zijn. In het stedelijk gebied bijvoorbeeld liggen de kansen voor natuur voor het oprapen, in tegenstelling tot in het buitengebied met zijn al decennialang gevoerde strijd tussen natuur en landbouw. De aandacht zal zich overigens bij het realiseren van de zogenoemde stadsnatuur moeten richten op het creëren van condities voor ecosystemen, waarbinnen vervolgens soorten zich spontaan kunnen vestigen, en dus minder op (het beschermen van) de soorten zelf.

De VZZ moet daarom het grote enthousiasme van de leden niet weer jarenlang laten wegvloeien in trage en niet echt vernieuwende projecten. Laat de energie zich richten op het vragen en krijgen van "ruimte voor zoogdieren".

Kees J. Canters, Bouwkunde, TU Delft.